

GREFING, LORENTZ LUDVIG
CHRISTIERNIN, PEHR NICLAS

**Bref til auctoren af en skrift tryckt hos Carl
Stolpe år 1769, kallad Sanningar, som uplysa
ordsakerne til wexel-coursens hastiga fall,
samt nu öfwerklagade wexel-brist. =Anon=**

Stockholm, tryckt hos Lorens Ludvig Grefing, 1769
1769

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

CHRISTIERNIN, P. N.

Polit. ekonom.
Bankkurs.
(1769)
1769
-1700-1839

Bref

Et

Auctoren af en Skrift

Tryckt hos CARL STOLPE År 1769,

Kallad

Sanningar,

Som

Uphäsa Ordsakerne til Wexel=Coursens
hastiga fall, samt nu öfverklagade
Wexel=Brift.

STOCKHOLM,

Tryckt hos LORENS LUDVIG GREFING, 1769.

1863
The following is a list of the
names of the persons who
were present at the
meeting of the
Board of Directors
of the
Company
held on the
10th day of
January
1863.

Min Herres Uplysningar, angående Ordsaken til nu warande Wärel-Brist, med upmuntran til hwarje Läsare om flere Sanningars upgifwande i samma Runne och Förslager til botemedel, har gifwit mig anledning, at jemte någre påminnelser öfwer Min Herres Skrift, äfwen för egen del, något yttrande derom aflämna.

Min Herres Skäl til Coursens hastiga fall, hwartil Herrar Handlande och Trasfenter, som likwål ment och mena Riket wäl, skola wara oskyldige, består uti följande ordsaker.

1:mo Ut Förordnandet om Coursens fällande 4 % årligen, som medgifwes war för Riket hälsosamt, icke blifwit hållit hemligt, utan Dryckt, til Utlånningens kunnskap, hwaraf han fått anledning at Speculera på 17½ Procents årlig Winst, och altså om sex År 104 Procent, med Rikets skada, hwilket bestyrkes med en Calcul.

2:do Gamla Ostindiska Compagniets Trasfering, som den ti den skulle göra afbetalningar på sina Actier.

3:tie Trasfering för våra Exporter.

4:to Ryktet om et Lån af circa 700000 Riksdaler.

5:to Remittenterne, som i anseende til detta föregående, höllo sig det långsta de kunde at Remittera, icke frågade stort efter Wärlar.

6 to Ut Remittenterne blefwo sielfwa Trasfenter, för at hjälpa til Coursens hufwudstupa fall.

Til alt detta som varit ordsaken at Coursen så hastigt fallit, påstår Min Herre, at Köpmännerne icke varit wällande. Härutaf tyckes mig för det första kunna sluta, at Min Herre som tagit sig anledning, at skrifwa öfwer detta Ämne, ej måtte läsit de här om förut Tryckte Handlingar, såsom Kongl. Commerce Collegii Protocoller, samt Deputerades af de Handlande gifne Uttrande, jemte et särskilt derwid fogat Votum, item Samtal emellan en Resande och en Stockholms-Bo, angående förenämde, Dito Anmärkning ar deröfwer, samt Swaret derpå; Hwarföre jag och för det första wil hänwisa Min Herre til dese Documenter och sedan til Mine nu här efteråt följande wälmentade Irindringar wid Min Herres upgifne ordsaker.

1:mo At Tryckningen, angående Beslutet om Coursen skal skeddad Planen, som war, at nedsatta den efter handen, men icke på en gång, kan jag just icke finna mig uti, så framt man ej wil påstå och medgifwa, at alla slags Förordningar, likt med Öfwerstöds-Förordningen, enligt våra Swenska wittra Auctors Principer, skola medföra den infalibla wärckan, at det onda ökes men aldrig minskas genom förbud, och at förbrutelsen alltid blir större, fast Lagen har et hållsamt ändamål til grund, när man genom Förordning söker förekomma et elakt utbrott.

Jag tror för min del lika med min Herre, at sielfwa Författningen war god, men antingen den blifwit tryckt eller ej, så hade Werdhörande derom fått kundskap, hwilket jag icke behöfwer bewisa med något starkare skäl, än min Herres 4:de moment om Rykten, angående 700,000 Riks-Dalers låns indragning, hwarpå längre ned skal swaras. Kunde denna sak icke hållas tyst, innan den blef faststald, mindre sedan beslutet war tagit. Stminstone är här om icke något tryckt förr än Aristarchus uti N:o 6 den 2 Martii 1769 långt efter Coursens fall nämndt så mycket här af, som tjent til des ändamål, fast med depense af sanning och rätta sammanhanget. Eljest får jag och lägga här til, at min Herre icke känner Köpmans coutume, om han ej tror, at Utlänningen icke kan genom Expediter, Commissiönärer, Bref och annat mera få kundskap, om alt hwad Cours ansår, utan tryckt Förordning. Ja en slug Utländsk Handlande förstår snart, at speculera ut finten, så snart en Swensk Handlande gör den

den minsta ändring uti wanlig ordonering, antingen med Waror eller Penningar. Det är icke eller underligt i rapport på Sverige, hwars Finance stått i så många år på styktor. Min Herre kan ock vara säker, at Utlåningen rätt så wäl wunnit på Sverige wid hög som låg Cours. Den som twiflar derpå, skaffe sig alt hwad skrifwit och trykt är, innan Wäxel-Contoiren uprättades, och betrakte sedan Wäxel-Historien i Sverige alt til närwarande tid. Hwad jag för egen del härwid ytterligare påstår, såsom en sanning, derpå jag lefwer och dör, är det, at Utlåningen, som för sin del är at urlåfka, wunnit i bägge fallen på Riket; men at sådant aldrig kunnat ske, utan biträde af Swenskt Man, lika hwem det ock varit. Skam ware likwäl den, som häraf will skrifa. Sakens natur är utom des sådan, at hwad slags Författning man ock taga må i Finance, Mynt- och Credit-saker, der icke illusioner straffas på ögnablicket, och feken lika snart hjelpas och rättas, så passar altid en illslug människa, för egennyttu skull, på tillfälle, at rikta sig på andras bekostnad. Deßutan når en sådan operation medgifwes hastiga skedd, som min Herre omtalar, så har den kunnat verkställas, utan någon författning, ty speculationen och winsten blir altid den samma, når man icke behöfwer rådast för utgången. Jag wet icke heller hwarföre min Herre tager perioden om Coursens Reduction från sidsta Riksdag eller år 1766. Hwar man i hela Sveriges Rike wet, at om Coursens nedsättande til 38 mark allaredan år 1747 togs författning, hwilken understöddes med Publique Förskotter, och at aldrig från den stunden någon Förordning eller författning utkommit, som gillat, än mindre befalt Coursens stigande. Hwadann skapar man sig då så orimelige slut? At en Författning af år 1766 gjordt Coursens fall, liksom året och icke sielfwa saken understödd af Menniskor och list, skulle varit orsak. Om den eller de, som gådt in uti Utlåningars speculationer, opererat Coursens hastiga fall til deras faveur, hast kärlek til eget Fädernesland och betänkt Medborgares nöd, som skulle derigenom blifwa lidande, så hade ju Utlåningens speculationer betydte et null. Men om änteligen en lik operation borde verkställas för egen nytta och provisionens skull, efter man dese tider påstår, at en Köpmans winst aldrig bör borneras, utan vara fri, och ingen Lag in casu positivt stadgad, så frågas; Hwarföre gjorde icke Swenskt man

för egen räkning denna operation och tog hela avancen? Hvad var det nödigt, at rikta Utlåningen med Rikets så odrägeliga skada? Hvad rubrique skal en sådan operation så? Kunde icke Swenske Man skaffa sig Credit hos Utlåningen ex. gr. at nyttia min Herres egen calcul efter 60000 Daler Koppants Capital, på 4000 Riks-Daler och draga dem in efter 60 marks Cours, facit 60000 Daler, samt sedan remittera dem efter 40 mark gör 40000 Daler? Så hade hwarken Utlåningen wunnit, eller Riket förlorat i Riksdaler mer än Interesse eller Roullance kostnad, men den Swenska Mannen profiterat uppå några Rik Postpapper och litet Brev-porto 20000 Daler Kopp:mt. Men torde af någon ensaldig frågas: Huru skulle den Swenske Mannen få Credit? Derpå swaras, sådant wet hwar Köpman. Denne Credit war lika möjelig, at få wid 60 marks Cours, som det låt sig göra wid 108 marks Cours. Wil min Herre bli uplyst om allehanda moyen til Credit hos Utlåningar, så skal jag wara til tjenst med et helt Rik derom særskildt. Torde och hånda, at operationen skedt för Swensk räkning, fast man skyller på Utlåningen, åt minstone tycker jag det förra hedrar mer, än det senare, om elkest någon åra ligger uti någondera delen. Men låt oss och medgifwa, at operationen skedt för utländsk räkning, på sätt, som min Herre bekrifwit, så upkommer en betydeligare fråga: Hwilken, eller hwilka hafwa då gådt Utlåningen tilhanda efter det icke varit Swenska Köpman eller traffenter? Mig tyckes här är någon stark contradiction i min Herres hypothese. Saken är af högsta betydenhet, ty jag har sedt af trykte Handlingar, at Coursens fall til 42 mark, har förorsakat en Anticiperad Riksdag, bragt alla Swenska Banco-Seedlar i Utlåningens händer, ehuru jag åfwen sedt i et nyligen utkommit Råds-Protocoll den 2 Novemb. 1756, at större delen redan den tiden woro ute wid 43 marks Cours, förstört all Handel, Bergslag och Landtbruk, Ruinerat alla Debitorer, gjordt at denna tiden blifwit wårre, än i Kong Christiern Tyrans tid, med mera ondt. Detta äro ju Ganningar? Min Herre lærer wäl för egen del icke annat kunna swara, at soutinera sin sats med, än at det varit en död machine eller Urwårk, som stått i någon wra på Beursen och Manierat desse saker. Min Herre tåckes derföre skaffa fram denna rara, fast ohyggeliga Trollkonst, at Swenska Publicum och alla dumhufwuden, som

som ej begripa saken, kunna få se, och lära känna konffstycket, på det man i en lyckeligare framtid, när nya Finance Planer skola skapas, må kunna afstå sig för slika liflösa operateurer. Det är likväl något i allraestertänkeligaste måtton mödan wårdt Problem, at uplösa, hwilket jag wil recommendera til hwar tänkande Man, nemligen, at efter uti de trykta Kongl. Commerce Collegii Handlingar, det finnes wara antagit såsom en sanning och af min Herre äfwen medgiffwit, at operationer sedt för Utländsk räkning wid en fallande Cours. Om icke äfwen operationer kunnat ske för Utländsk Räkning wid en stigande Cours och det til än större skada för Riket. Skälet blifwer det: Emedan den förra händelsen är möjlig, ty måste den senare icke wara omöjlig; men ingendera delen blir ändå möjlig, at verkställa, utan Swenska Köpmäns och Trassenters collusion och uppenbara medwårkan. Låt oss se på huru det kan ske wid en stigande Cours, med ruin af Banque, Bergslag och alla Näringsgar i längden. Ex. gr. Utländsk man ordinerar calculative 50000 Sk:pd Järn, hwarföre han gifwer å 54 Daler Sk:pd genom Swenssk man, Bruks-Patronerne i betalning 2,700,000 Daler Ropp:mt på wissa terminer, dem han låter trassera på sig å 6 Riksdaler Sk:pd. facit 300,000 Riksdaler. Dese Riksdalar uträknade å 36 mark, gör accurat 2,700,000 Daler Inköps-summan. Men Utlänningen Speculerar på Courten, han har sedt af Prix-Couranterne, at Courten kan stiga och falla; han wet at Nationen redan blifwit wand wid orsaker, som icke gifwas til i Naturen, han ser at skälet om hög Cours, när det äro många remittenter och låg Cours när de äro få, wunnit en sådan Burskap, at sielfwa Handels-Societeten tager det för en afgjord sak, och at den öfriga delen af Nationen blifwit seende blinda. Utlänningen gifwer derföre Ordres, at för des räkning indraga bemalte 300000 Riksd. efter högsta Cours. Commissionairen spanner på och winner som et medium efter differenta Courter, allenast til en början 4 mark per Riksd. gör 300000 Dal. winst. Imedlertid sälles Courten til nästa Jernpris skal slutas, åter 4 mark, då man remitterar ut denne Utlänningens winst med 3333 $\frac{1}{3}$ Riksdaler, dragandes deraf sin provision. Eller ock gör man två operationer efter hwarannan af 100000 Sk:pd och 6 mark difference i Cours gör 200000 Riksdalers winst på Riket, hwaraf man sedan i stället för at remittera strart, köper

upp Jern för $\frac{1}{7}$ del och et Bruk för $\frac{2}{7}$ delar. Derpå, medan Banco-Lånen gå frifft, kastar Commissionairen in både Jern och Eigendom i Banquen och Lånar Penningar derpå. Med samma Penningar köper han upp så många Wärlar på Beursen han kan få, och dermed stegrar Coursen. Gör så en ny operation och derjemte understödd i Compagnie med någon annan Utländsk man, på en Remitterings- och Trasferings-Räkning någon tid, vinner 10, 20 a 30 mark per Riksd. Min Herre, jag wil stadna härwid så länge. Hwad tyckes Eder? Har icke Utlåningen betalt wackerert för wårt Järn. Hwad förfräckelige Oredor har detta icke förordsakat i alla våra Köreller och Naringar? Tänk om jag tillika förkunna Eder, at just detta war råttta ordsaken til första Wärel-Contoires inrättning, efter Utlåningen den tiden redan förtjente på Riket genom en då allenast til en bagatelle mot 1760 talet upstigen Wärel-Cours, hwad skulle Min Herre då säga? Tänk om alt detta äro Sanningar? Min Herre kan se efter uti Tabellerne öfwer Coursen och jämföra tiderne ifrån 1747 til och med 1754 då Coursen styrdes af afledne Herr Commerce Rådet Plomgren, så får Min Herre se, at hwarfen stigande eller fallande den tiden gaf Utlåningen speculation til winst; Men at det uti de senare tider icke skedde, har härrodt deraf, at man fått slugt folk i brådet med sig, och genom en immaginair winst, lätit leda sig in uti Contraira Interesfen. För min Person wil jag dock förmoda, at ingendera delen genom Utländsk speculation håndt. Men som uti et Rike, der man har twenne råknestätt, et på Riksdaler och et på Dalrar, hwaraf det senare kommit, at variera i wärde, lika af hwad orsaker, altid någon måste blifwa lidande, hwar sin period, så är ej underligt, at både den, som ston klånde är 1762 och den som icke mädde bättre 1768 beklagar sig.

Gud wålsigne imedlertid dem, som togs kraftiga mått emot Coursens widare stegring och varierande. Om upsåtet och en god wilja, kan ingen annan döma, än den som känner och ransakar allas hjertan. Framtiden blir först den stund, då denna sak får sin dager och rättia wärde. Imedlertid wisar utgången alt ifrån år 1744 til 1768 års slut, at menniskan är sig altid lik, då hon blir lämnad til sig sielf.

2:do. At gamla Ostindiska Compagniet, som denna tiden skulle göra afbetalningar på Actier, haft Interesse i låg Cours, har jag icke

icke förr wetat, emedan jag trodt, at det varit för hwar och en Interes-
sent mer lönande, at få 200 Daler än 150 Daler uti utdelning. För
denna nyhet är jag min Herre obligerad, ty nu wet jag til hwem jag
skal hålla mig för differencen, emedan jag är interessent, men ej Di-
recteur i Wärfket, lika så ser jag hwarest jag skal få årsättning för det,
min skuld til Banquen, där jag är Debitor, blifwit genom Coursens
fall fördubblad till alterum tantum. Detta senare är likwäl efter Plato-
nernes lära, den jag ännu icke för så fast antagit, at jag ju kan låta
pruta med mig. Men min Herre, efter det varit gamla Ost-Indiska
Compagniet, hwilket ord betyder et Interessentskap af menniskor,
hwaribland Directeurerne, som styra wärfket, äro Handlande Män,
ja just Köpmän i Stockholm däribland; så bör förklarås, huru man
då kan försvara den hypothese, at Köpmän icke äro skuld til Cour-
sens fall? Jag frågar allenast uti enaldighet min Herre. Det är i
medlertid rätt besynnerligt med Coursen i Sverige, som kan wara sig
så olit, wid lika tillfällen. Annorledes tänkte nya Ost-Indiska Com-
pagniet, när det skulle låna Kronan 20 Tunnor Guld i Dal. Köp:mt,
då förstod Compagniet at skaffa sig 92 å 108 mark, som är 23 å 27
Daler för en Riksdaler. Detta war wäl en winst för Compagniet
fast Kronans 20 Tunnor Guld, för hånne betydde icke mer än 6½ R.
Guld Swenska pengar. Dock jag påminner mig at Herr Adjuncten
Christiernin säger uti en lård not under sin Disputation om Ost-Indi-
ska Handelen, at Compagniet icke haft Interesse i hög Cours, wid
deke penningars inbetalande, och tager alltså mine ord igen, för at icke
så någon tråta med en Academicus; min Reflexion härwid blir alle-
nast den, at efter Compagnierne hade Riksdaler at commendera hos
Utlåningen emot Swenska Daler Köp:mt i Sedlar, dem man kun-
nat rycka fram och tillbaka efter behag, allt efter Handelsställning och
nödtwång kan jag tänka, utan farhåga för straff eller bekymmer om
Josephs skada, så war hustruhsaken i bägge fallen lika: dock med den
åtskillnad, at nya Compagniet gaf Kronan samre Dalar för en Riks-
daler; men gamla Compagniet sine Interessenter mindre men bättre
Dalar. Jag skyller ingendera af Compagnierne för ondt upfat, men
jag beklagar allenast det olyckeliga Fäderneslandet och Compagniets e-
gen Handel, som förmodeligen måste wara under det ordet all Handel i
Riket inbegripit, som härigenom aldeles blifwit ruinerad, då likwäl
ändamålet varit så menlöft.

3:tio. Swad Trasfering för våra Exporter wibkommer, så kan jag icke eller finna mig, huru de kunnat wårta Coursens fall. I förra tider och äfwen nu, om man kan komma åt i tyfhet, så har jag hört säjas, at man gerna håller til gods några marker mer än mindre för Riksdalern. De måste utom des på denna kårta operations-tiden af någre månader icke mycket betydte, emedan en stor del af Exportations-betalningen, icke trasferas på Beursen, utan disponeras genom ordres, til Warors inköp för ägarens räkning på skället. Det som måst härwid förefommer mig märkt, är den hypothese, at Swenska Riöps-männer och Trasfenter icke haft del i saken, då likwål Exporteurer alltid förr haft namn före, at wara Trasfenter, men jag kommer i hog den förr omtalte machinen, och är altså ifrån denna sak.

4:to. Ryktet om et Ultrikes lån, som skal förorsakat Coursens fall, blir mig ännu en större gåta, ty jag märker häraf, at Cours-machinen äfwen haft öron. Men om jag ock wille medgiffwa, at menniskor handterat saken, så kan jag ändå ej begripa, at ett blott ryckte som war utan sanning, näml. at 700,000 Riksdaler skulle trasferas här på Beursen, kunde medföra wårkligt öfverflöd på Wärlar, så framt de icke rågnat neder ur luften. En skalk war det som utspridde ryktet, en däre den som trodde det, och en Riksfördärsware den, som därföre sålde de Coursen til alla Medborgares skada. Eljest hänger det så tilhopa med detta Lån, at 308,000 Riksdaler användes til Krono-godsens inlöfen i Pommern, för Stats-wårkets lisa och at minska Wärel-behofwen här hemma ärligen til flere 1000:de Riksdaler, som eljest skolat utgå; alt bårtglömde saker i Wärel-tilgångs-calculen. 200,000 Riksdaler hafwa utgådt at betala en annan gammal Riksgäld med på Specie, som drog större Interesle, än Kronan gifwer för detta Lån och war defutom då förfallen. Resten är lämnad til Banquen, hwarwid Riket icke förforat, utan är i godt behåll och beredskap, at betala en annan förut gjord Specie gäld med, nu och framdeles. Jag har äfwen läst något om detta Lånet hos den Swenska Plato, som på et sanningslöst, swårdigt och oförståndigt sätt yttrat sig här om. Bland annat säger han, at en god del af Nationens Credit härigenom lidit. Det är förföråckeligt, at se huru menniskor af eljest godt begrep, utaf illwilla rasfa fram i galenskap och tiltro sig kunna påbörda tänkande folk och en hel Nation de grofwaste absurditeter. Men sanning är det och skal om icke

icke nu, dock af en efterverld blifwa bekräftat, at Sveriges Rikets Credit aldrig hos Utlänningen varit så stor, som sedan alfware togs, med Coursens nedsättande til sitt pari. Och änskönt Plato skryter af slika Summor, som förut kunnat skaffas, bara genom et tytt förseglat Kiöpmans-bref, så är det luttet ofanning, ty hwarcken före, under eller sedan sidsa kriget, woro de Swenske Kiöpmännen i stånd, at skaffa Lån, fast de blefwo derom af Regering och Ständer annodade, och äfwen påtogo sig Commishonen, icke genom bref, icke genom egna personer, ehuru de reste ut med Rikets-creditiver i sicorne, och hade lister inpackade med de säkraste obligationer accepterade af Rikets Banque. Hade Kronan med all sin möda och fruktlöst använde kostnader, som Rikets Handlingar wittna och bewisa, år 1762 kunnat genom de Handlande få låna en Summa af en Million Riksdaler allenast på utrikes ort, så hade de många Millioner varit besparade, både för Riket, Banque och uarsätare, och Coursen aldrig varit 108 mark, hwarom längre ned något utförligare skal berättas. Nu wil jag komma tillbaka til mitt förwa ämne igen.

5:to. At Remittenterna icke frågade efter Wärlar, utan höllo sig at remittera i det längsta, låter i mitt sinne helt ridicult, hafwa varit orsaken til Coursens fall. Om så är, måste det wara tecken til god Credit hos utlänningen, som kunde wänta. Skada at slika handlinger icke ske ofta, så sluppe förmögne Kiöpmän, at exportera med förlust i brist af Wärlar. Men min Herre, hwad betyder det ordet Remittenter? Wänne det icke äro Kiöpmän. Jag och många med mig, hålla före, at den som skrifwer in Waror, men icke sielf exporterar, kallas Remittent, då han skal betala Waran med Wärl. Står detta fast, så är ju ingen hemlighet, hwilka Kiöpmän, som exportera och importera måst. Jag tror aldrig någon af det senare slaget, mer än det förwa wil ha namn för orsaken til Rikets stora olycka. Dock måge de sielfwe förklara sig närmare.

6:to. At Remittenterna blefwo Trasfenter, är det löstligaste af allt och en stor upräkt i Wärl-handelen. Hwad bör en förnuftig menniska här af sluta? Jo, at emedan Remittenterna sielfwa Traslerat och ingen efter 5:te Momentet wille köpa Wärlar; ty måste de ju nödwändigt köpt och sålt at sig sielfwe med 3:dje mans tilhjelp. Slike o-

perationer fallar jag winglerie af wårsta slag, så mycket mer, som här talas om Remittenter, hwilket är det samma, som Kiöpmån, så at jag här, icke får lägga min inbillade machine, saken til last.

Min Herre, dese äro mine Reflexioner. När min Herre nu tillika fått läsa igenom de i början nämnde tryckte Handlingar om Wärelbristen, wåntar jag widare få höra edra tankar. Som jag märker och redan sagdt, så finner jag nog, at många Swenske Mån, Fabricqueurer, Kråmare, Bruks-Patroner och Gåldenärer, med flere, ganska mycket lidit; men så måste likwål en ansenlig utrikes Kiöpmans-gäld, blifwit betalad, genom en så stor ömnoget på Wärlar, som det varit år 1767. Jag har ock anledning til denna reflexion deraf, at wåra Stockholms Großhandlare, ökat sig til wackert antal mot förr, och deras Banqueroutter, i jämförelse mot Personer af andra näringsgång, varit märkelig mindre denna tiden. Och som jag tyckes kunna sluta, at min Herre icke är kråmare af hela Planen, til des uprinnelse, fortgång och slut, alltså skal jag berätta min Herre något därom.

En afgjord sak är det, at den differenta myntfoten, som är en del Riften imellan i Europa, wårkar den så kallade ordinarie Cours, hwilken merendels är lika, och at, när mycket contante penningar fordras i roullancen, i synnerhet under frigs-tider, då utomdes en och annan Potentat, för enskilt Interesse, i hemlighet ändrar myntfoten, sådant förorsakar en extraordinair Cours. Därföre war icke heller underligt, at Coursen steg i Sverige under kriget. Det gamla Wärel-Contoiret såg genast in i saken, när de märckte kriget war oundvikelligt, och upsade därföre Contractet sielfwa, fast det ännu blir en gåta, hwarför de sedermera togo det igen. Imedlertid började hwar och en speculativ Handlande, at gå in uti åtskillige entrepriser. Coursen steg och man tänkte med mycken grund, at den borde falla när fred skulle blifwa, hwartil många anledningar wiste sig. Man roullerade därföre med Credit. En efter annan började låra sig trassera och retrassera, aldenstund man icke kunde få stående lån. Derigenom wärdt roullancen allt större och större. Skulderne ökade sig genom omskostningar och omsättningar. Intelligen inså till den krefteliga Freden. Men Armeen skulle hem, och gäld gjord på Utrikes botten, måste betalas med annat mynt, än Banco-Sedlar. Kronan förjökte at så göra et Utrikes lån, men medan wæ-

derbö:

berbörande gaf derom förhoppning, offererades samma lån här hemma ad interim uti Wärlar, stälde på Pommerst Courant, som i anseende til det försämrade halt, hwilket då redan war utrönt hos Uttänningen, utom det at Courant mynt ej mera behöfdes derute til den myckenhet som förr, förlorade i Cours innom Wärlarnes förfallo dagar, 10, 20, 30 a 40 procent mot Banco, för hwilka Wärlar man tog betalning äfwen ad interim här hemma, uti Kongl. Stats Contoires Reverser med Banquens Accept, på wisa Månader, stälte uti Riksdaler Banco, uträknade likwäl efter det wärde Pommerste Riksdalern hade, icke wid Wärelens förfallo, utan utgifnings dag. Hwärtgenom Kronan i stället för här i Stockholm betalte 2200000 Riksdaler Pommerst, i anseende til Coursen på Hambourg, godtgjordes allenast i Stralsund 1620000 Riksdaler Pommerst, och förlorade altså öfwer 4 Millioner Daler Ropp:mt. Utrikes lånet slog emedlertid felt, ordfakerne dertil ligga ännu i möcker, men de förfallne Obligationer stälde i Banco, at betala, med Wärlar, måste betalas. (Det war likwäl olycka at Plato icke war med i spelet, så hade Kronan kunnat slippa ifrån betalningen). Helt naturligt blef ju fölgden häraf, at Coursen skulle stiga i Sverige, men det allrawärsta war, at det kunnat blifwa total Wärelbrist utaf, ty Summan besteg ej mindre til, än en Million Riksdaler Banco; men det war åter en lycka, at man tillika hade förut speculerat på en annan Plan, hwilken man medan dese Månader påstod, kunde stadga. Man hade förskaffat sig en Octroy på et nytt Ost-Indiskt Compagnie, som til wedergällning skulle, dels såsom lån, dels såsom betalning inlewerera til Kronan 30 Tunnor Guld Swenskt Dalertal uti Banco-Sedlar. Detta skulle äfwen ske efter handen. Således öppnades Subscriptioner på Utländsk Bottn, Coursen steg i Daler Ropp:mt och man fournerade dels Sjelf dels genom andra som förut fått en släck af sleswen med, i de fördelactiga Wärel-Förffotterne, den Summa hwarmed Obligationerne sluteligen blefwo betalte och när inga Wärlar mer funnos, betalte Kronan med Sedlar a 92 & 108 marks Cours. Denne operationen ökade den generele Utrikes skulden ännu mer, ty som Subscriptionerne icke kunde sälla altsammans, måste man skaffa sig ny Credit Utrikes, alt i hopp om en fallande Cours. Man måste derföre hålla uti med roulancen och wara någd, at Coursen så småningom jemfode sig neder, men bäst som man hölt på at rida kapp, brast hela

Wärel-fedjan af uti Holland genom Neufwillfska Banqueroutten År
 1763 och Wärlar kommo som hagel rågnande tillbaka i Nifet igen.
 Man fickade då ihop slarfwan, så godt man kunde och accorderade på
 tid det måsta at betala År 1767. Märk Min Herre tiden war då re-
 dan utstakad. Planen hade wunnit styrka. Det gamla Compagniet
 skulle wäl en gång betala sina Interessenter. Gindteligen infaller År
 1767. Man tager sina mesfurer. Man sluter Jern-Contracter på
 eventuel Cours. Bår Wärlar på Beursen, gifwer Credit på nå-
 gon del deraf uti en Penningelös tid, med mera; All lyckas, Courlen
 faller, farwål Förordning, far wäl Swenske Medborgare, stor sak
 tänckte man hwar det swider, nog af Utlånningen har fått sitt, och jag
 mina Millioner öfwer, ty huru skulle det wäl accommoderat mig, at År
 1767 betala 3 Millioner Riksdaler efter 60 mark, när jag kunde gö-
 ra det saklöst med 40 mark, och hafwa på Medborgares depense 50
 Tunnor Guld goda Penningar wundne, hwarmed jag kan leswa på
 hward ort i werlden mig behagar. Jag wet Min Herre frågar mig:
 Hwarföre tog man icke Författning mot alt detta? Derpå swarar jag,
 tycker Min Herre, at någon annan dödelig menniska kunnat se detta förut,
 än den som warit Inventor af altsammans. Ingen konst at efteråt gifwa
 förflager; men hwarföre skedde det icke förut? Min Herre! Af intet står
 intet igen. Hwar skulle man taga Bröd i öfken? Wågen war utom
 des anlagd med så många turgångar, at hwilken man tog, skulle man
 nödwändigat råka i saran. Jag undrar utom des, huru den contra-o-
 peration skulle skedt, som en del Auctorer och i synnerhet Plato påstår
 bordt göras, när 2:lar af Wederbörande sielfwe hade Interesse uti låg
 Cours och ställningen för de öfrige så beskaffad, at hward de förlorade i
 det ena fallet, togo de sin skada igen uti et annat. Lycka til nya frestel-
 ser hwilken som behagar. Det är ännu icke alt. Bästa medlet war
 imedlertid, at wid sakernas ställning, conservera hela Nifet. Utan nå-
 gons känning war det omöjligt, at komma wärket i gång igen, sedan
 det war så brouilleradt. Här har min Herre uplysningen, skyll nu
 icke mer på Författningen, och war försäkrad, at altsammans likawäl
 händt, om Författningen aldrig warit til. Jag kommer härwid ihog,
 hward den Sedolärande Mercurius år 1731 uti N:o 16 af des ark wid
 slutet anförer, nemligen: "den som med konst eller wäld, list eller magt,
 "hemligen eller uppenbarligen sätter sig emot det," som är tjenligt til
 Nifets

“Rikets upphjelpande, är en uppenbar fiende, ja! i många mål värre. Nu til min Herres botemedel, emot den olyckeliga spådomen, om total Wäxel-brist.

1:o Ut Tullens clarering allenast borde ske med en quart eller tredjedel i Specie och resten i Banco-Sedlar, med 12 Daler Riksdalern, för hwilken senare Summa, smänningom kan införskrifwas Silfwer.

2:o Förbud på Brånwins-brännande, at minska Spannmåls införskrifning, hwarigenom Handels-balancen kan stoppas.

3:o Luvendrägeriernes hämmande.

Hwad nu 1:o Tullens clarering widkommer, med något i Sedlar och något i Specie, så lårer det wara et ganska ringa palliative, ty när Silfwer ändå för Sedlar skal införskrifwas, måste det ske genom Wäxel, eller Export-waror, som är det samma, hwarigenom alltså i detta affeende ingen ting kan winnas. Skulle åter Silfwer icke införskrifwas, utan Sedlarne bli betalning för Tullen, så blefwo derigenom en för stark Sedel-indragning af, ty hela Stora Sjö-Tullen går in i Banquen i afräkning på Kronans gamla Specie lån. Det hushwidsafeligaste, som härwid likwål bör komma i öfwerwägande, är, at efter man måste bota, två onda ting, neml. brist på Specie i Banquen och brist på Wäxlar, så måste man noga se sig före, hwilket är det anse-lågnaste, hwilket som fordrar snaraste hjelpen, hwilket som influerar måst på hela Penninge-stocken, Riks-financen, Riks-hushållningen i alla grenar, m. m. Denna sak så wi alt derföre hänstjuta til nästa Riksfens Ständers egen åtgjörd, med tillönskan, at det icke måtte hända dem, hwad som sedt med de förra, at en Riks-Banquerouteur kallandes sig Plato, får fritt och utan tiltal kasta smuts på Högsta makten och lägga Författningar det til last, som enskilt slem winning och Konstmakare, för at göra ondt, med flit tillskapat.

2:do Om möjligit woro at förekomma Brånwins-Bränning genom förbud, så skulle jag aldeles hålla med förslaget, ty det är en onskelig sanning, at Spannemålen som införskrifwes från Utkrikes orter, är en dryg Artikel i Handels-Balancen; Men härwid förekommer mig åter den omständigheten, at förbudet i följe af principen om Förordningars

ningars wårkan, kunde förordfaka ån större Brånwins: Tillwårkning, i synnerhet, som det strider mot friheten, at så nyttja sitt till hwad man behagar, defutom skulle ju en del wåra Nåringar ruineras, såsom Bryggare, Brånwins: Brännare, Distillatorer, Krögare, Kopparslagare, Brånwins: Lottar, Besökare med flere. Jag hade så när glömt de Handlande, Seglation i Östersjön, alla Nåringar och Handtwårckerier, som af Handel och Sjöfart dependera, såsom Segelsömare, Repslagare, Blockmakare, Smeder, Timmermän, Målare, Glasmåstare ic. Kronans Tull, Consumtions Accis, med mera. Jag föreställer smig ock, at Allmogen, som ingen wårkan såg af förra Brånwins: förbudet på Riks: Balancen, icke ens minskning hwarken i Contributioner, elaka tider eller Coursen, ehuru deras Brånwins: panner sticades ånda til Lissabon, hwarest ånnu något skal wara obetaldt, icke gerna wil mista denna i deras inbillning warande förmon både för sig och Creatur, efter de Förnåma, under namn af Industriens uphjelpande, beqwåmlighet och selfrådiaget om sitt, wilja behålla för sig, mycket som i Allmogens tanka är öfwerflöd och åfwen kommer från Utrikes orter. Det kunde ock hånda, at ratio status kom i wågen, och hindrade et så håtsosamt förslag. Jag tycker derföre bäst wara at slå detta förslag ur hågen och låta hwar och en Brånna fritt til Husbehof, utan Salu: Brånnerier, på det ej speculation til winst, smätte göra en eljest enskilt Oeconomisk nytta, til en hel Nåring: gren för flere Stånd, samt i det stället täncka på, at skaffa of differencen genom mer Spannemåls afkomst af egen jord, ån hittills skedt. Saken kan winnas men aldrig förr ån Mynter, eller som wi i Sverige fått uti inbillningen inrotadt Wårel: Coursen, antingen fått et stadgat wårde, eller ock at wi icke fråga efter Cours, utan låtsa som den aldrig word til, på samma sätt som nu i flere månader skedt på Hamburg och London. Jag förmodar at ej någon drager denna sak i twifwelsmål, ty under hela denna tiden, har ingen Cours blifwit införd på dessa orter, fast Handelen gådt lika som förr både med Warer och Wårtar. När wi få et wißt och ståndigt lika wårde på Penningen, så följer utan motsägelse, at Warerna åfwen få et någorlunda jämt pris, och då först, men icke förr, blir det Nåring: Sjöfarnes och Landt: mannens sannskyldiga och nationella Interesse, at winna på flere Warers tillwårkning, men ej på penningen, eller genom byr: tid på så

Wa

Waror, som är et och det samma. Saken är så klar, at om allenast en Ena Spannemål på Tunnellandet mer än förr, kunde genom sit och arbete framskaffas, woro hela utrikes införskrifningen onödig. Warandes det en ren sanning, man må skrifwa och säja däremot hwad man behagar, at dyra Waror gör lättingar och sluteligen uselhet, och at det land aldrig kan uphjelpas, som ej fotar sin principe på många Warors tillwärfning för lindrigt pris.

3:tio. Lurendrageriernes hämmande Min Herre, är et twång i handel. Twång i handel är ju Riksförderfweligt. Tänk om någon Handlande födde sig härmed och Förbudet kunde exequeras, woro han icke ruinerad? Sin Förordningen då Min Herre? Om den blef trykt, så kunde ju utlåningen få anledning til Speculationer, at winna 400:de proCent i stället för 100:de nu på Riket. Jag är ganska willrådig i denna sak, ty hwarcken törs jag projectera något för de farligheter skuld, som ruckte medförer, eller wägar jag tilstyrka någon författning för Utlåningens Speculationer skuld. Men jag will ändå gripa mig an.

1:10. Måste man göra skillnad på wärfelig Wärelbrist och falsk brist. Ero icke Min Herre, at fast wi ej i Jnrikes Tidningen nu en hel Period sedt Cours utförd på London, Wärlar på p. Sterling därföre icke blifwit dragne. Detta har alt sine särffilte orsaker. Man kan och låta Pund Sterling omsättas til Hwalländsk Courant, när Coursen imellan London och Amsterdams är til fördel och sedan med avance sälja Wärlar i Sverige allenast på Courant. Sådant hörer til Handels-kunskapen. Jag har hört Remittenter, som sagdt sig fått Wärlar til öfwerflöd, men andra icke fått mer på några månader än 100 Riksdaler, likwäl ej på annat sätt, än masquerade uti lånta namn. Detta hörer ju til friheten uti Handelen? Ingen kan twingas mot sin wilja, at gifwa Wärel, därföre måste man ju se sig före, at man altid är wän med den som har styrkan och magten. Man måste wäl läsa sin Politica, så gifwer sig detta onda efter handen.

2:do. Låt of icke förbjuda Lurendrågaren, utan lämna honom full frifhet, men NB. wi skola icke köpa en enda alm af honom. Huru skal det låta sig göra, torde frågas, så länge Nationens smak är för utländskt? Jo! lägg bort smaken, tag bort plikten och lär Nationen at sielf sätta infamie på gjerningen. Detta torde dock icke göra tilfyllest, kunde af-

wen påstås. Kan wäl wara. Stadga Myntet och Courfen och bed Gud, at inga irrbloß må förleda oss til stegring, så får Fabriqueuren en ren grund at calculera på. Då wet han at deß första Capital är lika, det må wara egit eller lånt, och aldrig kan förökas genom annat än många och goda Waror. Många, goda och för godt pris sålda Waror, stänga sedan ut Lwendrågaren. Annan hjelp gifwes icke i denna dödligheten, om det och rågnade ned Silfwer och Guld. Skulle en eller annan Oeconomist författning inom oss, äfwen behöfwas wid våra Fabriquer, som kunde jemkas för Arbetaren, utan at taga något från de så kallade Jökare eller Fabriqueurer, så wil jag äfwen sådant recommendera.

3:tio. Ståref Crediten In- och Utrikes, genom det at hwar och en betalar sin gäld efter handen. När Silfwer-penningar ej gifwas, försämra ej Banco-Sedelen. Inplanta hos Nationen et genie, som älskar neutralité. Laga så at hufwudmyntet til skrot och korn blir oföränderligt och at råknewardet aldrig får rubbas, så får du se, at Handelen skal börja florera. Tag bort den fördömda läran, at winna på Penningen, så skal där af sölja rena Handels-speculationer, at winna penningar på Waror, Frakter, Transito-Handel, då upmuntras Slögderne genom Klöpmanna-speculationer, för at så större Exporter, då förädlas liksom af sig sielf våra Rudimaterier til flere 100:de proCent i sit utrikes wärde, då gör man sig winning, at taga Importer utur första handen, då komma våra Sjömän in i Riket igen, som gått bort för den höga Courfen skuld, en omständighet, som ännu ingen af alla, som skrifwit om Folkutflottningen, upmärkt; men hänger likwäl så tillhoppa, at när Swensk Matros på Swenskt skepp, kommit til någon utrikes hamn, och han begärdt någon del af sin förtjente månads-penning, som varit ståld på Daler Rmt; så har Courfen i Sverige, hwilken ligger altid på bordet hos Consulerne och Handels-Contoiren utrikes, blifwit balis. Folt plåtar reducerade til 12daler efter Cours, har alltså gjordt Swenska Matrosens täre-penning $\frac{2}{3}$ delar mindre, än utländska Matrosens. Här af har fölgdt, kallsinighet til Fäderneslandet först, och ymnande där på. Fruktan för straffet har sedan för ewig tid skildt Fäderneslandet från en så nyttig Medborgare, ja Barn från sin Fader och Hustru från Mannen, til deß äfwen de liksom dragne genom blods-

ban

bandet, och i hopp om bättre utfomst, sökt tillfälle at komma efter. Sanningar Min Herre, som wisserligen icke härrördt af Coursens reduction. Man kan och läsa Swenska Afsilorne, så får man se huru flere Sterbhus lysa efter sina Arfwingar, som gådt ur Riket såsom Sjömän, icke nyligen utan för många år sedan.

4:0 Bör man äfwen efter handen, liksom med Rangordningen sedt, lägga bort den gamla fördommen, at göra åtskillnad på Heder, Närvingarne emellan. Låt of anse Personer icke efter grantät och penningar, utan efter idogheten och hogen til Arbete, lika hwad Närving det wara må; Ty alla Närvingar äro lika Ärliga, lika Hederliga, allenast man kan föda sig och de sina, utan at wara Staten til last. Beslita of om Gudsfruktan och Dygd, och bjude hwar man til, at utrota de twänne gamla Nationelle selen, Arfwund och Lättja. Det förra winnes genom god Uppfostran, sund Moral och ren slutfkonst, men det senare genom stadgat Mynt och aldrig varierande råkneward. Saken är ganska enfaldig och lätt at begripa. Låt of supponera, at ingen Förordning woro om Cours, utan at den fick stiga och falla efter behag. Riket hade til exempel i Roullancen 600 R:er Guld credit mynt. Alla dese Penningar woro instuckne i Handel, Jordbruk och Slögder. Hwar och en, som hade sitt Capital egit eller lånt, hade gjordt sin calcul, på tillwärfning och affättning efter de allmänna priser, Penningeägaren genom sitt Interesse, Waru-tillwärfaren genom Waran. Coulsen war då til exempel 36 mark, och hade derwid stått någon tid; men i det samma rasade Coursen innan et år til 48 mark. Fölghden här af blef den, at innom et år war i anseende til Wäxel- och Waru-pris, som hade förbytt sitt råkneward, icke mer Penningar i rörelsen, än 450 R:er Guld, ehuru icke en enda Banco-Sedel blifwit indragen. Penningeägaren hade förlorat en tredjedel af sitt Capital och Waru-säljarens winst blef helt och hållet imaginair. Om et år igen hade det onda öft sig, ty influencen wärfar icke så strart, eller i lika mon på alla Närvingar; Matwaror och alt annat hade stigit i proportion, efter det stigande som gådt förut på alt annat, alla Handteringar fordrade större förlag, större utgift och så widare, men Penningestocken war blefwen mindre genom högre råknewarden. Hwar skulle man då taga resten? Man måste derföre antingen minska arbetarens antal, eller

i förhoppning om bättre tider, göra skuld och öka Roullancen med Privata Reverser, och Siffror i Böckerne. När detta nu stått någon tid, så faller Courfen åter inom året 12 mark neder igen, dermed blir det nya skafningar. En del af Capitalet har då fått sitt första värde igen, men skulden för det senare Capitalet blir så mycket drygare, som man måste betala den med hårdare Mynt. Slögde-warorne förlora i Räkne-wärde, men stände warorne stå i lika pris, hwaraf Balance existerar i Huswud-boken, som föres på förlust conto. På lika sätt förhåller det sig med dem, som äro Debitorer och varit afnåmare till waran på Credit, fordringarne ökas i stället för Cassan skulle få penningar till nytt förslag och ny tilwärfning, alt råkar i willerwalla och hjälpen med nya lån, äro blotta Palliativer. Således Min Herre har det gått til från 1744 til 1767 års slut. Jag torde med rena data kunna wisla Min Herre Mån, som på entrepriser wunnit under den höga Courfen Millioner, men ändå nu äro Banqueroutte, ehuru hela deras Wittifes skuld, genom en fallande Cours är reducerad til 200 procent i Dalertal, och de sielfwe icke på minsta sätt lesawat öfwerflödigt; Alt bewis af olyckor, som en stigande Cours medförer i längden. Jag kanner äfwen Fabriqueurer, som wid 72 marks Cours, införskrefwo Garn, och andra Rudimaterier, hwilka de tilwärfat samt Debiterat efter den calcul, at få Remittera betalning åtminstone efter samma Cours, om icke lägre, efter Krigets slut och Fred troddes af hwar Köpman och tänckande memiska, skulle medföra Coursens fall, men måste remittera efter 98 mark. Då greto de, och wälsignade dem, som understödde hjälpen, men nu gråta de igen för at få Accord, och fördömma både dem som opererat Coursens fall, och de som satt punct för des ytterligare stigande. Twenne likwäl helt olika saker. Detta är et slag af dårskap i högsta grad, och kan räknas til den class, som Baron Hollberg kallat Bissarerie. Här af blir för hwar man en lärdom, at hädanefter akta sig, för stigande och fallande: Doct kan fallande Cours, under det Penninge-stocken genom andra Canaler och för sine särskilte orsaker skull måste indragas, aldrig så mycket skada, som när den stiger, ty i det senare fallet, om bägge delarne ske tillika, minskas rörelse-Capitalet på två sätt, men i det förra fallet gör Courfen, at lika mycket penningar ändå blifwa i Roullancen, fast indragning sker til Banquen, at afbetala någon del af skulderne med, hwilket jag tydeligen wil bewisa.

Ett exempel 180,000,000 Daler Ropparmynt à 36 P	
gör	- - - - 600 E :r Guld Swenska Pengar.
Lika Capital à 48 P gör	450 Dito i Dal. Ropp:mt.
Dito Dito à 60 P gör	360 Dito Dito.
Dito Dito à 72 P gör	300 Dito Dito.
Dito Dito à 108 P gör	200 Dito Dito.

Ja at når Coursen är 108 mark och Sedel-massan 600 E :r Guld, har Coursen dragit ifrån Naringarne $\frac{2}{3}$ -delar af hela det roullerande Capitalat. På enahanda sätt förhåller det sig uti gradation tillbaka, at ju mer Coursen faller, ju mer ökes penninge-stocken. När jag nu betraktar och tager det för gifwit, som är en ren sanning, at indragningarne til Banquen genom afbetalningar på lånen icke stigit til så många procent, som differencen är emellan Coursen 1766 och 1769, låter det falla en hwar helt begripeligen i ögonen, at det i denna stund, är mer Penningar i rörelsen, än år 1766.

Efter jag nu har kommit at skrifa om Cours, kan jag icke undgå, at ännu derwid göra en och annan reflexion. Man må med skäl fråga: uti hward slags billighet ligger det, at den, som har en Hamburger Riksdal. til aflåta, skal taga mer dertföre, än 9 Dal. R:mt, hwilket är det rätta räkne-wärdet på en Swenssk Riksdaler, då han likwäl redan fått mer för den samma, än Wäxel-Riksdalern, hwilken är några procent samre, än Specie Riksdalern är wärd? Det kunde wäl swaras mig, Banco-Sedelen är ju ingen Riksdaler, men jag swarar tillbaka, Wäxelen är icke heller Riksdal. Man kan deremot åter inwända, at jag för Wäxeln likwäl i Hamburg får Riksdal. Det samma får Wäxelgifswaren äfwen i Sverige för Banco-Sedelen, fast icke Riksdalern på stället, den behöfwer han icke eller til annat, än Handla Waror och effecter före, och för dem får han ju Riksdalvar, om honom behagar, af Utländsk man. När han altså kan köpa hward han wil i hela Sweriges Rike, både Waror, Lös- och Fast Egendom för Sedelen, efter des påtrykte Dalertal, så framit han icke sielt försämrar honom med sitt Cours-materie; så ser jag ingen nödwändighet, hwarföre icke Sedelen skal få wara så god, som Riksdalern. För Utlåningen gör det ju lika, om Coursen i Sverige är 108 eller 36 mark, ty genom hög Cours kan jag ändå icke qwitta-mer skuld med Utlåningen, än genom låg, utan

Der gåtler Riksdal. mot Riksdaler; Warandes detta Cours-wingleriet i mitt tycke en fantasie på försök updfiktad af någre så Personer, som sedan blifwit besmyckad med 1000:de falska färgor, hwilka til slutet förwillat hela Nationen, som trodt, at detta omedelbarligen kommit från de så kallade Handels-ställningar. Man kan i samling härwid så många anledningar, at betrakta Menniskans swaghet och blygas på hela Nationens wagnar, som nu i så många år, har låtit gycla med sig. Jag kan icke begripa, hwarföre selswa Banquen och många 1000:de andra Menniskor tagit del i denna tråta, som endast bordt blifwa Remittenter och trassenter imellan. Det är bekant, at Banco-Betjeningen undfingo sina löner några år efter Cours. Låt oss se huru det tillgick. Ex. gr. Coursen stod uti den så kallade Prix-Couranten til 48 m:fk några Postdagar lika, under hwilken tid, ingen hade, eller kanske wille aflåta någon Wärel. En Båtsman, som kanske kommer på Beursen och hade fått et arf från Hålland stort 100 Riksdaler, bjuder ut en Wärel på Summan, men begår 50 mark. En om 100 Riksdal. nödig Remittent gifwer honom det han begår, efter det på en så liten Summa icke kunde vara object, ty han kunde taga sitt igen på waran, som han ordinerade. Imidlertid fördes den dagen in i Prix Couranten 50 m:fk. Strart war Coursen 50 mark öfwer hela Sveriges Rike. Banquen confirmerade saken, och gaf 50 mark åt Staten för deras Riksdalrar, icke besinnande, at med det samma Banquens Sedlar discrediterades i proportion, och at hela Sveriges Rikes Penninge-stock, samt Warupriser derefter blef parturberat. Dock detta är förbi, och jag finner at jag warit för widlöftig. Min sluteliga tanka, rimo om Wäreln blir den, at Kronan genom författning med Tullens clarerande och annat dyligt, aldrig mer må kasta sig uti Beursens armar, för egna behof och at Remittenter och Trassenter sedan jämka resten imellan sig, utan at Min Herre och jag bry oss därom, och 2:do om Coursen hadanefter, så tror jag at det ännu är rådeligit låta Förordningen stå, fast han och i mjugg skulle öfwerträdas, utan at något därom behöfde införas uti Prix-Couranten eller Inrikes-Tidningarne, hålft det hitintills icke tjent til annat, än at ridiculera Publicuen; men skal Coursen åter blifwa fri, sedan man pröfwat saken wara nyttig, som jag påstår likwål bör gå förut, och Prix-Couranten i Sverige skal wara Rikets och hvars mans Lag, som den hitintills warit, så påstår jag och tillika, om eljest hwar
man

man skal icke rått, at alt hwad som i penningar och Daler R:mt i hela Riket räknas, bör icke efter samma Cours, Privata lån, Skulder, Fördringar, Löner, Råntor, Tull, Accis, Contributioner, in summa, så snart Prix-couranten utsatt 48 mark; skola alla Kiöpmän betala sina onera derefter och nöja sig med samma proportion för sina fordringar i Daler Ropp:mt, och så widare. Jag hoppas man sedan snart skal ledsna wid detta slängande.

Men Min Herre! skulle mina förslager icke finnas vara gagneliga, så recommenderar jag den stäteliga Platos lära. Läs des förträffliga Skrift, som vår tids stora och förtjenta Journalist sagt, slagit spik på hufvudet. Der får Min Herre se de aldrastörsta uptäckter i Financen; Plato lärer oss, at 600 Tinor Guld är en baggatelle för Sverige, der undersätare och Kronan likwäl är en och samma Person. Han wisar, at det är brott, både at fordra och betala sin gåld, men begriper icke, at när en, som sitter i roullance, det må vara Publique Banque eller Private Banquier, icke får sina fordringar betalte, kan han icke heller förnöja sina Creditorer, hwarigenom Banqueroutte nödwändigt skal existera. Plato tror likwäl, at sådant stärcker credit In och Utrikes. Han kan göra calcul i jämförelse mot andra Stater, fast proportionen i anseende til Folk, Handel, Belägenhet, Climat, Seder, Tänkafätt, Warumängd och Penningar, förhåller sig til Sverige på aldeles contraira sätt. Han wet at Handel och Naringar florera under högt räknwärde. Han känner eländet, som trycker när penningen har sitt fixe värde. Han wet at illusioner af författningar icke gjordt alt det onda, som händt sedan 1761, utan sielfwa författningen, icke besinnande, at han med det samma nedfölar, 1747, 1752 och 1756 års Författare, som äfwen stadgade Coursen, men måste ändå förspörja, at tid, händelser, som ej kunde förut ses, egenlytta och winglerie, förnykte hela deras wälmening och reste Coursen i stället för han borde falla. Han påstår såsom en sauning, at Författningen om 4 procents inbetalning til Banquen på Capitalet, strypt Riket och Naringarne, men wet icke, at den som ej mågtar betala 4 procent, mindre kan betala hela Summan, hwilket senare likwäl är hwar och en Gåldenårs skyldighet, samt hwar Långiswäres rättighet, at fordra, i grund af allmänna Folks-rätten, och alla reciproque skyldigheter Menniskor emellan

lan. Han märker icke eller, at han med detta gör alla Låntagare i Mi-
 fet til Banquerotteuter och Bedragare. Han påstår, at samma för-
 fattning verkat Coursens fall, men dölsjer den werldskunniga sanning,
 at et helt år efter Banco-lånen förbödos, så steg Courlen från 72 til
 108 mark; med flere dräpeliga ideér, som jag fasa för, at uprepa.
 Dock min Herre, om ni skulle följa denna Plan, och ärliga, tänkande,
 samt Fädernesland älskande Personer komma tillsammans wid nästa
 Riks-Möte, hwarom ingen twifvel är, så akta Eder tillika med Plato
 för Dårhuset. Nog hade jag ämnat skrifa något omständigare, mot
 denna Platos Skrift, som skal vara Svar på en annan förut utkom-
 men, som kallar sig Diogenes, i synnerhet, som mycket påtageligt är,
 at det varit en och samma Auctor til bägge Skrifterne, at desto mer
 skyla sin skalkhet för den ensaldiga och at få i löndom utsprida sitt gift;
 men sedan en annan Auctor och Blåfåre i Partie-Luren under namn
 af Myhan, pag. 6 hotat alla, at så namn af Stål-fiedrade Myke-
 spännare, som wåga sig på fältet emot Plato, så har jag afstått från
 detta mitt ändamål, wäl wetandes, at Partie-Skrifter, om ock nå-
 got nyttigt deribland kunde finnas, ändå aldrig wårka något godt.
 Emedertid förblifwer

Min Herres

Hörsamme Tjenare

N. N.

www.books2ebooks.eu